

Nový zákon maří rozvoj komunitní energetiky

FOTO: EnVys, Freepik

Loňská novela energetického zákona LEX OZE II k rozvoji komunitní energetiky (KE), která by pomohla snížit lidem a firmám náklady na energie, v Česku nepřispěje. „Zákon je špatný a nahrává energetickým společnostem,“ říká zakladatel a předseda Unie odběratelů **ONDŘEJ DOLEŽAL**.

V Česku se dosud nedařilo rozvíjet komunitní energetiku (KE), omezovala ji legislativa. Byla nicméně přijata novela energetického zákona, která podle vlády „usnadní realizaci komunitních energetických projektů, pomůže snížit domácnostem a firmám náklady na energie a zvýší naši energetickou bezpečnost“. Co vy na to? Novela energetického zákona, která byla přijata na konci loňského roku, komunitní energetice v Česku bohužel nepomůže. V zákoně je několik bodů, které komunitní energetiku nejen brzdí, ale její úspěšný rozvoj fakticky znemožňují.

Která omezení to jsou?

Na jednom projektu KE se u nás stále smí podílet maximálně 1000 lidí v rámci tří obcí s rozšířenou působností, a to je málo. Z možnosti účasti ve společenstvích jsou vyloučeny střední a velké firmy nad padesát zaměstnanců, ačkoli to v původním návrhu Ministerstva průmyslu a obchodu nebylo. Žádný člen společenství bez ohledu na majetkovou účast nemůže vykonávat hlasovací práva převyšující deset procent všech hlasů v komunitě. Odběratelé navíc bohužel mohou být součástí pouze jednoho společenství a nesmí docházet k rozdělování více než 33 procent zisku.

A konečně: provozujete-li výrobu do 50 kW bez licence na výrobu, musíte elektřinu z ní dodávat pouze obchodníkovi s elektřinou.

Jak si takové bariéry pro rozvoj KE vysvětlujete?

Velké energetické společnosti podle mého soudu nechtějí, aby energetická společenství byla u nás konkurenceschopná na velkých projektech. To, že úspěšně lobbují u politiků, bych nevyločoval.

Ministerstvo průmyslu a obchodu nicméně slibuje, že se zmíněné omezení na tisíc odběrných míst (v rámci tří obcí s rozšířenou působností) do tří let zruší...

Za tři roky může být pozdě. Jsem přesvědčen, že je iluzorní, aby se nějaká komunita za tři roky rozhodla, že v určité lokalitě přidá například k pěti již existujícím větrným elektrárnám další. Obce se o tom, s kým budou projekty obnovitelných zdrojů energie realizovat, rozhodují nyní. V roce 2026 projekty

dávno poběží, bude dokončena EIA, odkoupené pozemky, vyřešena věčná břemena a podobně. Novou komunitní větrnou elektrárnu už ve stávajících parcích budete budovat složitě, výhodné lokality budou rozebrány...

Zmínili jste větrné elektrárny. Co ale projekty fotovoltaických elektráren, které v posledních letech rostou v Česku jako houby po dešti?

Uvědomme si, že také sdílení elektřiny z fotovoltaických elektráren je v podstatě znemožněno. V paragrafu 20 zákona je uvedeno to, co už jsem zmiňoval: provozuje-li energetické společenství v odběrném místě výrobu elektřiny s výkonem do 50 kW bez licence na výrobu, je oprávněno dodávat tuto elektřinu pouze obchodníkovi s energiemi... To znamená, že pokud si energetické společenství postaví FVE bez licence – a takových je dnes drtivá většina – jediný, komu může elektřinu dodat, je dodavatel energií.

„Komunitní energetika je nástroj, jak elektřinu dostat od zdroje přímo k vám levně a zcela bez ohledu na to, jaké jsou ceny na burze.“

Nemohou ale obce převést své fotovoltaické elektrárny do společenství, kde budou členové s licencí?

Pokud obec předá práva k FVE včetně majetkových někomu třetímu, přináší to značná rizika. V roce 2017 tady byla kauza Energie pod kontrolou, kdy obce přepisovaly odběrná místa elektřiny na třetí subjekt - obecně prospěšnou společnost - a dopadlo to tak, že několika stovkám obcí vážně hrozilo odpojení od elektřiny. Dodnes se tyto samosprávy soudí o stovky milionů korun. V zákoně je konstrukt, který sice bude možné ze strany municipalit nějak obcházet, ale může to skončit podobným průšvihem.

Rozumím tomu správně, že komunitní energetika v Česku se v blízké budoucnosti zřejmě nebude týkat větších projektů a tím pádem se do ní zapojí jen velmi omezený počet lidí?

V podstatě ano. Všimněte si, že žádný komunitní projekt se velkého zdroje ne-

týká. Kdyby neexistovala výše zmíněná omezení, situace by se změnila. Ve Sněmovně byl na stole pozměňovací návrh, podle kterého se omezení hlasovacích práv na 10 procent nemělo týkat obcí. Pokud by se to v zákoně objevilo, samosprávy by se mohly jednodušeji složit na nějaký velký zdroj. Návrh ale neprošel.

Můžete to rozvést na konkrétním příkladu, například průměrně velké větrné elektrárny?

Větrná elektrárna dnes vyjde na 120 až 170 milionů korun. Pokud by se například chtělo projektu zúčastnit nějaké větší město a investovat něj sto milionů, bohužel může vykonávat hlasovací práva, pouze jako kdyby vlastnilo maximálně deset procent. To je pro větší obce, města a další komunity demotivující. Někteří poslanci dávali ve Sněmovně dokonce veřejně najevo radost, že zmíněný pozměňovací návrh neprošel.

Jinak řečeno: model, který díky Evropské směrnici na podporu využívání

obnovitelných zdrojů RED II v EU umožňuje, aby byla společenství u velkých projektů konkurenceschopná s energetickými společnostmi, jsme v Česku odstřelili.

Zmínujete novou směrnici RED II. Jinde v Evropě s její implementací do legislativy problém nemají?

Například Rakousko vzalo text směrnice, napsali z ní do zákona pět stránek a mají vyřešeno. V Rakousku můžete sdílet elektřinu na síti nízkého napětí (dokonce máte i slevu na distribuci, a můžete sdílet prakticky bez omezení i elektřinu na síti vysokého napětí. Občanská energetická společenství v Rakousku nelimituje prakticky nic. Mohou mít de facto neomezený počet členů a sdílení elektřiny může probíhat na území celého Rakouska. U jižních sousedů se dělá politika pro lidi. Obávám, se, že u nás se to nepotkává, legislativa nahrává spíše energetickým společnostem. >

Vláda Petra Fialy ale loni deklarovala právě to, že chce přispět k rozvoji komunitní energetiky, a tím pádem naši větší soběstačnosti a především nižším cenám energií..

V důvodové zprávě k vládnímu návrhu Lex OZE II je skutečně věta: „Nevyužitý potenciál je možno spatřovat v komunitní energetice a sdílení elektřiny. Je třeba umožnit občanům, obcím a malým podnikatelům zapojit se do výroby energie a jejího sdílení. Je to také nástroj, jak zmírnit dopady extrémně vysokých cen energie pro zákazníky.“ Výsledek je ale bohužel jiný. Proč se vláda a poslanci nedrželi toho, co je v bodu 71 zmíněné směrnice?

KOMUNITNÍ ENERGETIKA V EU RED II (BOD 71)

„Specifické charakteristiky energetických společenství, pokud jde o velikost, vlastnickou strukturu a počet projektů, mohou bránit tomu, aby za rovných podmínek soutěžila s velkými hráči, konkrétně konkurenty s většími projekty nebo portfolii.

Účast na projektech by měla být dostupná všem potenciálním místním členům na základě objektivních, transparentních a nediskriminačních kritérií.“

Pokud si tento bod někdo přičetný přečte, nemůže vymyslet to, co je součástí zákona u nás. Ona věta o extrémně vysokých cenách energií z důvodové zprávy implikuje to, že už když se novela zákona připravovala, ministerstvo vědělo, že se dočkáme vysokých cen elektřiny. Jak zákon procházel Sněmovnou, vypadlo z něj bohužel téměř vše, co by mohlo lidem pomoci elektřinu sdílet a mít ji levnější.

Energetika v Česku se od základů proměňuje. Budeme vyrábět stále více elektřiny z obnovitelných zdrojů a do několika let se Česko z exportéra elektřiny stane dovozcem...

Dnes má Česko přebytky kolem dvaceti procent. Pětinu toho, co vyrobíme, tedy nespotřebujeme. V roce 2026 budeme na nule a pak se to otočí. Podle České elektrizační přenosové soustavy (ČEPS), začne Česko mezi lety 2027 až 2030 naopak až pětinu své spotřeby dovážet.

Pojďme to ještě na závěr shrnout? Podle vlády by nyní v Česku „měly vznikat právnické osoby, družstva nebo spolky, jejichž účelem bude společná výroba energie a její následné sdílení mezi členy.“ Vy tedy tvrdíte, že v Česku vznikat nebudou, protože se jim to nevyplatí?

Podle mého soudu nebudou. Myslím si, že i zájem o tyto projekty ze strany obcí, co jsem to probíral se zástupci Regionální rozvojové agentury jednoho z krajů, je naprosto minimální. Jestli měly do uzávěrky přihlášek v onom regionu zájem dvě obce, tak je to moc. Velký zdroj nikdo nepostaví a fotovoltaiky bez licence nemá smysl v rámci KE budovat. Založit společenství a zjistit, že tu elektřinu stejně nebudete moci sdílet, nemá žádný smysl.

„Ideální svět komunitní energetiky je takový, kdy na půdorysu čtyř pěti obcí vznikne větrná elektrárna, občané i samosprávy mají z projektu nějakou výhodu a do využívání daného zdroje je zapojen širší region.“

Vy sami ale paradoxně dokazujete, že projekty komunitní energetiky v Česku fungovat mohou, protože stojíte za největším projektem KE v Česku EnVys. Jak se to slučuje s tím, co jste v rozhovoru zmiňoval?

My se to snažíme změnit příkladem. Jako Unie odběratelů jsme vstoupili do projektu Envys (Energie Vysočiny), kdy se ve stávajícím legislativním prostředí pokoušíme dělat komunitní energetiku, jak je to běžné v zahraničí. K tomu ale potřebujete všechny náležitosti. Velký

projekt komunitní energetiky v Česku si můžeme dovolit, protože disponujeme odborníky i potřebným know-how. Máme odborníky na výrobu, máme licenci na obchod a máme základnu odběratelů. Navíc rozumíme energetickému zákonu.

Takže snaha dokázat, že to jde i ve stávajících podmínkách?

Ano, pokud se podíváte na mou historii 10 let zpětně, tak zjistíte, že mi vždycky vadilo, že jsou lidé na posledním místě. I z toho důvodu jsem na úpravě „protišmejčovského“ energetického zákona v roce 2021 pracoval téměř rok zdarma. Vidím osudy těch lidí, a proto mi to není jedno. Chci, aby lidi měli přístup k elektřině za normální peníze. ■

ENVYS (Energie Vysočiny)

Projekt ENVYS je založený na využití mixu větrných, solárních a bioplynových elektráren, které vzájemně vykrývají období, kdy jedna ze skupiny není vzhledem k povětrnostním podmínkám schopna vyrábět.

„Jednáme s jednotlivými obcemi v kraji a máme desítky zájemců, s nimiž jsme podepsali memoranda o spolupráci. Naším cílem je vybudovat smysluplný projekt, který zajistí co největší podíl levné a čisté energie všem zúčastněným. Případný zisk z prodeje elektřiny pak zůstane na Vysočině a bude rozdělen mezi jednotlivé účastníky, tedy obce, firmy i jednotlivce. Stejně jako je tomu v zahraničí u podobných projektů,“ doplňuje Ondřej Doležal.